

A1.**ΘΡΗΣΚΕΙΑ**

- Η ανάσταση των νεκρών στο όραμα της έσχατης κρίσης (απόσπασμα 2 / στίχοι 5-18), η μετενσάρκωση.
- Γίνεται αναφορά σε πολλές θέσεις και δοξασίες του χριστιανισμού (Σάλπιγγα, Κοιλιάδα, Παράδεισος, φωτιά του άλλου κόσμου).

ΠΑΤΡΙΔΑ

- Η αγάπη για την πατρίδα του ήταν η αιτία της περιπέτειάς του (απόσπασμα 2, στίχοι 2,3)

ΦΥΣΗ

- Παρουσιάζεται και με τις δυο όψεις της: της ανυπέβλητης δύναμης (απόσπασμα 1 / στίχοι 2-6) και της απόλυτης γαλήνης και ομορφιάς (απόσπασμα 3 / στίχοι 3-8) που προετοιμάζει την εμφάνιση μιας υπερφυσικής παρουσίας, της Φεγγαροντυμένης.

ΓΥΝΑΙΚΑ

- Προβάλλεται η απόλυτη ομορφιά και η αγνότητά της.
- Η αποκορύφωση της αγάπης για τη γυναίκα βρίσκεται στο σημείο που αρνιέται τη ζωή του για να τη συναντήσει ξανά στους ουρανούς και να κριθεί μαζί της (απόσπασμα 2 / στίχοι 7, 10-14).
- Εξειδανικευμένη εμφανίζεται και η γυναικεία υπερφυσική παρουσία που ενσαρκώνει τις πλατωνικές ιδέες της ομορφιάς, της καλοσύνης και της αρμονίας, η Φεγγαροντυμένη.

Σημείωση: Τρία μόνο στοιχεία πρέπει να αναφερθούν.

B1.**α)****Η εικόνα της Δευτέρας Παρουσίας (απόσπασμα 2 / στίχοι 5-18)**

Ο Κρητικός φωνάζει να χτυπήσει η Σάλπιγγα της Δευτέρας Παρουσίας. Οραματίζεται την ώρα που θα δει την αγαπημένη του κατά της ανάσταση των νεκρών για την Έσχατη Κρίση. Τινάζει το σάβανο, ανοίγει δρόμο ανάμεσα στις σκιές των νεκρών και τους ρωτά γι' αυτήν, γιατί θέλει να τη συναντήσει για να ενωθούν πλέον οριστικά. Η πνευματικότητα και το μεταφυσικό στοιχείο συμφύρονται με το φυσικό στοιχείο.

Στοιχεία φυσικής πραγματικότητας:

- Ο έρωτας και η αγάπη
- Η Κοιλιάδα του Ιωσαφάτ
- Οι ψυχές που συνομιλούν
- Η συνένωση της ψυχής με το σώμα
- Η φύση που μεταμορφώνεται κατά τη Δευτέρα Παρουσία

Η επιφάνεια της Φεγγαροντυμένης (απόσπασμα 3 / στίχοι 5-14)

Μέσα από ένα φυσικό σκηνικό στο οποίο κυρίαρχο ρόλο έχει το «ολοστρόγγυλο και λαγαρό φεγγάρι» αποκαλύπτεται η Φεγγαροντυμένη και διαπλέκει το φυσικό με το μεταφυσικό στοιχείο.

Στοιχεία μεταφυσικής πραγματικότητας:

- Η Φεγγαροντυμένη παρουσιάζεται ως υπερφυσικό ον ενδεδυμένο με το ασημένιο φως του φεγγαριού.
- Το φως τρέμει μπροστά στη θωριά της.
- Σημειώνονται εντυπωσιακές αλλαγές στο φυσικό τοπίο προετοιμάζοντας την επιφάνειά της.
- Η θεϊκή ομορφιά της – εξειδανικευμένη παρουσία της.
- Καταλυτική η επίδρασή της στον εσωτερικό κόσμο του ποιητή

β)

Ο ποιητής επιλέγει να αναγάγει τη λυρική του αφήγηση σε μεταφυσικό επίπεδο γιατί:

- Τονίζει περισσότερο τον εξωπραγματικό χώρο της Κρίσεως και τους προσωπικούς και εσχατολογικούς οραματισμούς του ήρωα.
- Αποδεικνύει τη βαθιά θρησκευτικότητα του ήρωα.
- Δίνεται η τελική λύση στο δράμα του ναυαγίου και καθαγιάζεται η συναισθηματική σχέση μεταξύ των πρωταγωνιστών
- Ό,τι συνδέει τώρα το φθαρτό με το άφθαρτο είδωλο του κόσμου είναι η εξαγνισμένη αγάπη.

B2.**Επανάληψη της έννοιας της ησυχίας στον ίδιο στίχο**

(στίχος 3: «ησύχασε», «ησυχία»)

- Τονίζει τη γαλήνη που επήλθε στον εξωτερικό, αλλά και στον εσωτερικό κόσμο του Κρητικού.
- Μας προετοιμάζει για την επιφάνεια μιας θεϊκής μορφής: η μυστηριώδης ατμόσφαιρα που επιβλήθηκε δηλώνει κάτι τρομερό, υπερφυσικό που προετοιμάζεται να συμβεί.

Παρομοιώσεις

(στίχοι 2,4)

- Υποβάλλουν από τη μια την αγριάδα της θάλασσας («Κι ή θάλασσα, πού σκίρτησε σάν τό χοχλό πού βράζει»), από την άλλη, αμέσως μετά την απέραντή της γαλήνη και ομορφιά («Σάν περιβόλι εύώδησε κι έδέχτηκε όλα τ' άστρα»).
- Η εμφάνιση της Φεγγαροντυμένης υποτάσσει τα φυσικά στοιχεία

Μεταφορές

(στίχοι 3,8)

- Υπογραμμίζεται η γαλήνια επιφάνεια της θάλασσας.
- Καθίστανται πιο παραστατικές εικόνες που περιγράφει ο ήρωας και αναδεικνύεται εντονότερα το λυρικό στοιχείο («Ούτε όσο κάνει στόν άνθo ή μέλισσα περνώντας»)
- Προετοιμάζει την εσωτερική ηρεμία του ήρωα

Διασκελισμός

(μεταξύ των στίχων 2 και 3)

- Προβάλλει τη διάρκεια της μεταστροφής της θάλασσας από τρικυμισμένη σε ήσυχη.

Σημείωση: Τρία μόνο στοιχεία πρέπει να αναφερθούν.**Γ1.**

Στοιχεία που μπορούν να αναφερθούν στις παραγράφους

α)

- Η συνομιλία του ήρωα με το αστροπελέκι
- Τα αστροπελέκια με τη στιγμιαία λάμψη τους βοηθούν το ναυαγό να εντοπίζει που βρίσκεται και πόσο απέχει από τη στεριά. Γι' αυτό αποκαλεί «καλό» ένα από αυτά (οξύμωρο) ή ίσως για να το εξευμενίσει
- Τα αστροπελέκια (ο αριθμός 3 συναντάται στη δημοτική ποίηση) δηλώνουν το τέλος της τρικυμίας αλλά δημιουργούν αίσθηση υψηλού δέους, όπου τα στοιχεία της φύσης αποδεικνύονται πιο ισχυρά από το ανθρώπινο σώμα
- Η απεραντοσύνη της πλάσης υπογραμμίζεται από τον πληθυντικό αριθμό (τρία αστροπελέκια)
- Η φύση συμμετέχει στο δράμα του ήρωα
- Προοικονομείται η συντέλεια

β)

- Η κόρη στέκεται στην πόρτα του Παραδείσου να ψάλλει την Ανάσταση εκφράζοντας χαρά και ανυπομονησία να ενωθεί με το σώμα της
- Προοιωνίζεται το θετικό αποτέλεσμα για τον Κρητικό και την αγαπημένη του
- Η κόρη εμφανίζεται δικαιωμένη, γεγονός που αποτελεί σημάδι για τη θετική έκβαση της αναμενόμενης Κρίσης
- Δίνεται έμφαση στη προσδοκία της συνάντησης με τη νεκρή αγαπημένη, της κοινής αντιμετώπισης της Έσχατης Κρίσης και της παντοτινής ένωσης μαζί της μέσα στη μακαριότητα μιας αιώνιας δικαίωσης
- Το απόσπασμα αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της ένωσης του φυσικού με το μεταφυσικό στοιχείο

Δ1.**Ομοιότητες**

- Εγκωμιάζεται η ομορφιά της κοπέλας.
Ο στίχος «τὰ μύρια κάλλη, Ποῦ μ' ἕνα βλέμμα ἐξάνοιξα τριγύρου σκορπισμένα» μας θυμίζει το στίχο «Μὴν εἶδετε τὴν ὁμορφιά πού τὴν Κοιλάδα ἀγιάζει»
- Διάχυτη η παρουσία της αγάπης
Στο ποίημα «Ὀρκος» ο ἥρωας αναπολεί τις ευτυχισμένες στιγμές που πέρασε με την αγαπημένη του και ο θάνατος είναι το μέσο ένωσης των δυο ερωτευμένων (Σὰν πότε θὰ σὲ φέρῃ Στὴν ἀγκαλιά μου ὁ Θάνατος ρωτοῦσα κάθε ἀστέρι). Και στον Κρητικό η προσδοκία της συνάντησης της κοπέλας με τον αγαπημένο της είναι ανάλογη.
- Το μεταφυσικό στοιχείο
Ο χώρος του Παραδείσου στον «Ὀρκο» και της Ἐσχάτης Κρίσης στον «Κρητικό»
- Αγάπη προς την πατρίδα
Στον Κρητικό ο ἥρωας έχει πληγές στο κορμί του («Μὰ τές πολλές λαβωματιές πού μῶφαγαν τὰ στήθια») και συντρόφους που χάθηκαν στη μάχη («Μὰ τούς συντρόφους πῶπεςαν στὴν Κρήτη πολεμώντας»). Ἐτσι και στον «Ὀρκο» (τελευταίοι ἕξι στίχοι) γίνεται αναφορά στο ολοκαύτωμα του Αρκαδίου που είχε σκοτωθεί ο ἥρωας.

Διαφορές

- Απουσία του ονόματος της πρωταγωνίστριας στον Κρητικό σ' αντίθεση με την «Ευδοκία» του «Ὀρκου»
- Διαφορετικό ιστορικό πλαίσιο
Ο «Ὀρκος» αναφέρεται στο ολοκαύτωμα του Αρκαδίου, ενώ ο «Κρητικός» στην κρητική επανάσταση των ετών 1823-1824
- Στον «Κρητικό» ο ἥρωας δεν απευθύνεται ἄμεσα στην αγαπημένη του σ' αντίθεση με τον «Ὀρκο»
- Στον «Ὀρκο» ο νεκρός ἥρωας περιμένει την αγαπημένη του στον Παράδεισο, ενώ στον «Κρητικό» νεκρή είναι η κοπέλα που περιμένει να ενωθεί στην Ἐσχάτη Κρίση με τον αγαπημένο της